

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 25 oktober 1939 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni.

Genom en den 20 oktober 1939 dagtecknad, till andra särskilda utskottet hänvisad proposition, nr 55, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga ett här nedan intaget förslag till lag om anläggningar för radiotelegrafi och radiotelefoni.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Den statliga kontrollen över fjärrförbindelser genom radiotelegrafi och radiotelefoni regleras genom lagen den 16 maj 1924 (nr 121) om utförande och nyttjande av elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. Enligt denna lag åligger det envar, som vill här i riket på land eller å stationärt fartyg utföra eller nyttja radioanläggning, d. v. s. sådan elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, att söka Konungens tillstånd till företaget. Sådant tillstånd fordras jämväl för anläggning av ifrågavarande slag å svenskt fartyg, som ej är stationärt. Tillstånd kan av Konungen meddelas endast för viss tid. Vid tillstånds meddelande äger Konungen, under förbehåll av enskild rätt, att föreskriva på vilket sätt och under vilka villkor anläggningen må utföras och nyttjas. Den som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna utför eller nyttjar anläggning, som nyss sagts, straffas med dagsböter. Vad sålunda föreskrivits gäller dock icke dylik anläggning för kronans räkning.

Beträffande främmande fartyg, som ej äro å svenskt område stationära, äger Konungen utfärda de föreskrifter, som må erfordras i fråga om nyttjande här i riket av radioanläggning. Nu gällande bestämmelser i ämnet innefattas i en kungörelse av den 25 juli 1924 (nr 383).

I fråga om rätt att här i riket samt utom riket å svenskt fartyg, som ej är stationärt, innehava radiomottagningsapparat, d. v. s. anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, samt om avgiftsskyldighet för innehavare av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar. Föreskrifter ha givits genom en kungörelse den 20 juni 1924 (nr 281).

Beträffande luftfartyg stadgas i 29 § förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart att luftfartyg ej må medföra eller nyttja elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd, med mindre Konungen lämnat sitt tillstånd därtill. Dock må främmande luftfartyg i den omfattning, som för- anledes av avtal med den stat, där fartyget är hemmahörande, medföra och nyttja dylik anläggning, varmed det är försett enligt tillstånd av offentlig myndighet i hemlandet.

I skrivelse den 15 september 1939 har *telegrafstyrelsen* — under hänvisning till särskilda, av chefen för försvarsstaben gjorda erinringar — hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om vissa ändringar i 1924 års lag om telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. Vid styrelsens skrivelse har fogats förslag till lag om innehavande och nyttjande av anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni m. m.

Styrelsen anförde, att beteckningen telegrafering eller telefonering utan tråd icke omfattade vissa nya företeelser på radioområdet såsom överföring av bilder medelst radio, radiopejling m. m. En annan anmärkning mot terminologien vore, att överföring medelst radio numera även förekomme med användning av tråd. Med hänsyn härtill förordade styrelsen, att lagen skulle omfatta alla slags anläggningar för radiotelefoni och radiotelegrafi, samt att i lagen skulle angivas, att med anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni förstodes sådan anläggning för överföring med radiovågor av varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud, som ej vore avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning. Lagens uttryck »utföra eller nyttja» radioanläggning borde förtydligas så att klart framginge att jämväl *innehav* av radioanläggning fölle under lagens bestämmelser. Vid omarbetande av lagen borde vidare beaktas, att det icke vore nödvändigt att för stationära fartyg uppehålla andra regler än för icke stationära fartyg. Dessutom vore angeläget, att straffet för olovligt innehav eller brukande av radioanläggning skärptes, förslagsvis till minst tjugufem dagsböter, eller, där omständigheterna vore synnerligen försvårande, till fängelse i högst två månader. Härjämte skulle enligt styrelsens förslag radioanläggningen vid sådan överträdelse förklaras förverkad, dock att i fall där förseelsen skett av förbiseende eller omständigheterna eljest vore synnerligen förmildrande, domstolen skulle äga pröva huruvida anläggningen skulle vara förverkad. I lagen borde dessutom intagas regler om radioanläggningar på svenska luftfartyg samt angivas, att föreskrifter kunde av Kungl. Maj:t lämnas för radioanläggningar på utländska luftfartyg. Slutligen borde i lagen angivas, att Kungl. Maj:t ägde utfärda föreskrifter om nyttjande av radiomottagningsapparat å främmande fartyg, som uppehölle sig inom svenskt territorium.

Föredragande *departementschefen*, statsrådet Strindlund, har anfört bland annat följande:

»Vad telegrafstyrelsen anfört synes värt beaktande. Särskilt med hänsyn till de nuvarande utrikespolitiska förhållandena synes det angeläget, att den

statliga kontrollen över fjärrförbindelser genom radiotelegrafi eller radiotelefonti effektiviseras. Det framstår därvid som önskligt, att straffet för olovligt innehav eller brukande av radioanläggning skärpes. Det av telegrafstyrelsen i detta hänseende framställda förslaget synes väl avvägt. Genom att straffmaximum sättes till fängelse vinnes icke blott en effektivare avskräckning i fråga om brott av ifrågavarande slag utan även en annan, icke mindre betydelsefull fördel. Enligt lagen om vissa tvångsmedel i brottmål kan husrannsakan för utrönande av omständighet, som kan vara av betydelse för utredning om brott, äga rum allenast i de fall, då skälig misstanke föreligger att brott, varå efter lag kan följa straffarbete eller fängelse, blivit begånget. Vid misstanke att radioanläggning obehörigen innehaves eller nyttjas, kan sålunda enligt nu gällande stadganden husrannsakan icke — utom i vissa av utomordentliga förhållanden betingade särskilda tillfällen — äga rum om ej därjämte skälig misstanke förefinnes om grövre brott, t. ex. spioneri. Denna olägenhet, som i nuvarande läge kan få beklagliga verkningar, blir genom det föreslagna straffstadgandet undanröjd.

De övriga av telegrafstyrelsen framställda förslagen till ändringar i 1924 års lag betingas i främsta rummet av radioteknikens snabba utveckling.

Jag ansluter mig även till vad styrelsen anfört rörande radioanläggningar på luftfartyg. Stadgandena i 29 § förordningen den 26 maj 1922 om luftfart med bestämmelser om radioanläggningar och radiomottagningsapparater å luftfartyg böra sålunda inarbetas i nu ifrågavarande lag med därtill hörande författningar. Som telegrafstyrelsen anfört synes det även vara påkallat, att bestämmelser utfärdas om främmande fartygs rätt att inom svenskt territorium nyttja radiomottagningsapparat. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter, som i detta avseende kunna vara erforderliga.»

Det genom förevarande proposition framlagda förslaget har föranletts av radioteknikens snabba utveckling ävensom av önskemålet om skärpning av straffet för olovligt innehav eller brukande av radioanläggning, varmed enligt lagen förstås anläggning, som ej är avsedd enbart för mottagande av radioutsändning. Utskottet har vid sin granskning av förslaget icke funnit anledning till annan erinran än såvitt angår den i 5 § intagna straffbestämmelsen. I denna utgöres minimum av tjugufem dagsböter och maximum av fängelse i två månader. Med hänsyn till de allvarliga risker, som i vissa fall måste anses vara förbundna med olovligt innehav eller nyttjande av radiosändare, framför allt i tider av utrikespolitisk spänning, har utskottet funnit denna strafflatitud vara alltför låg för åstadkommande av ett effektivt bekämpande av förseelser av ifrågavarande slag. Å andra sidan torde i vissa fall bestämmelsen drabba förseelser, för vilka det föreslagna straffminimum synes väl högt. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att enligt vapenkungörelsen den 22 juni 1934 strafflatituden för olovligt innehav av skjutvapen bestämts till dagsböter eller fängelse. I överens-

Utskottet.

stämmelse härmed har utskottet ansett sig böra förorda en utvidgning av strafflatituden i det nu föreliggande lagförslaget.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition framlagda lagförslaget, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Lag

om anläggningar för radiotelegrafi eller radiotelefoni.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Med anläggning för radiotelegrafi eller radiotelefoni förstås i denna lag anläggning för överförande eller mottagande genom radiovågor av varje slag av tecken, signaler, skrift, bilder eller ljud.

Sådan anläggning, som ej är avsedd enbart för mottagande av utsändning från annan dylik anläggning, benämnes i denna lag radioanläggning.

Anläggning eller annan anordning, avsedd enbart för mottagande av utsändning från radioanläggning, benämnes i denna lag radiomottagningsapparat.

2 §.

Vill någon här i riket på land innehava eller nyttja radioanläggning, söke Konungens tillstånd därtill.

3 §.

Konungens tillstånd skall ock sökas, då någon vill å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava eller nyttja radioanläggning.

4 §.

Tillstånd, varom i 2 eller 3 § sägs, må meddelas endast för viss tid. Vid tillstånds meddelande föreskriver Konungen, under förbehåll av enskild rätt, på vilket sätt och under vilka villkor radioanläggningen må innehavas och nyttjas. Därvid må även fastställas viss avgift för anläggningens innehavande.

5 §.

Var, som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna innehar eller nyttjar radioanläggning, straffes med dagsböter, dock ej under tjugufem, eller, där omständigheterna och vare anläggningen förverkad. På Var, som utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna innehar eller nyttjar radioanläggning, straffes med dagsböter eller fängelse,

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst två månader, och vare anläggningen förverkad. Påföljd av förverkande skall dock icke inträda, där förseelsen skett av förbiseende eller under omständigheter, som eljest äro synnerligen förmildrande, eller där förseelsen begåtts av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit komma sig något till last i avseende å förseelsen.

följd av förverkande skall dock icke inträda, där förseelsen skett av förbiseende eller under omständigheter, som eljest äro synnerligen förmildrande, eller där förseelsen begåtts av annan än anläggningens innehavare och denne ej låtit komma sig något till last i avseende å förseelsen.

6 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

7 §.

Innehaves eller nyttjas radioanläggning utan Konungens tillstånd eller i strid mot de vid meddelande av tillstånd givna föreskrifterna, eller förklarar Konungen meddelat tillstånd till sådan anläggnings innehavande eller nyttjande förverkat, ankomme på vederbörande länsstyrelse att vidtaga erforderlig åtgärd till förekommande av anläggningens nyttjande.

8 §.

De föreskrifter, vilka med avseende å främmande fartyg och främmande luftfartyg må erfordras i fråga om nyttjande inom svenskt territorium av radioanläggning eller radiomottagningsapparat, meddelas av Konungen.

9 §.

I fråga om rätt att här i riket samt utom riket å svenskt fartyg eller å svenskt luftfartyg innehava radiomottagningsapparat samt om avgiftsskyldighet för innehavare av dylik apparat gäller vad Konungen förordnar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, från och med vilken dag lagen den 16 maj 1924 (nr 121) om utförande och nyttjande av elektrisk anläggning för telegrafering eller telefonering utan tråd m. m. samt 29 § förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart upphöra att gälla, dock att på grund härav tillstånd, som meddelats med stöd av nämnda stadganden, icke skall förlora sin giltighet.

Stockholm den 25 oktober 1939.

På andra särskilda utskottets vägnar:

S. LINNÉR.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Linnér, Linder, Heiding, Norman, Sederholm, Branting, Wistrand, Strand, Olof Carlsson, Knut Petersson,* Sten* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Olsson* i Mellerud, *Olovson* i Västerås, *Molander, K. A. Westman, Lindberg* i Stockholm och *Hagberg* i Malmö, fru *Gustafson*, herrar *Olofsson* i Höganäs, *Henriksson, Gardell* och *Barnekow*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.